Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul central (jud. N. Bobu)
Dosarul nr.3r-78/23 (2-23110754-03-3r-20092023)

CURTEA DE APEL BĂLȚI
Colegiul Civil și de Contencios administrativ

D E C I Z I E

19 octombrie 2023 mun. Bălți

Instanța compusă din:
Președintele completului, judecător Stela Procopciuc
Judecătorii Elena Grumeza
Natalia Chircu

examinând, fără citarea părților recursul declarat de Suholitco Artur împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Suholitco Artur către Inspectoratul de Poliție Briceni privind constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Poziția instanței:

La 1 august 2023 Suholitco Artur a depus cerere de chemare în judecată către Inspectoratul de Poliție Briceni solicitând:

- constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată;
- obligarea Inspectoratului de Poliție Briceni să furnizeze informația solicitată;
- încasarea prejudiciului moral în mărime de 30 000 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii invocă că, la 30 mai 2023 cu ajutorul Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112 Suholitco Artur a apelat la poliție în legătură cu acțiunile ilegale ale reprezentanților SAR „Moldcargo" SA și a avocatului acesteia. În legătură cu ce a scris plângere pentru a fi verificat acest fapt.

La 26 iunie 2023 din IP Briceni a primit informație din 23 iunie 2023 prin care a fost informat despre decizia luată. Iar la 28 iunie 2023 personal s-a prezentat la IP Briceni pentru a primi copia de pe materialul dat. După ce a luat cunoștință de materialele cauzei, la 03 iulie 2023 s-a adresat la IP Briceni cu solicitarea de a-i fi înmânate copiile de pe materialele acestui dosar. Însă nu a primit nici un răspuns.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 s-a comunicat lui Suholitco Artur despre necesitatea prezentării cererii de chemare în judecată depuse și a înscrisurilor anexate la materialele cererii în conformitate cu prevederile art. 211 și 212 Cod administrativ, traduse în limba română, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii, pentru înlăturarea neajunsurilor menționate.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul central din 25 august 2023 s-a declarat inadmisibilă spre examinare în ordinea contenciosului administrativ, acțiunea la cererea

înaintată de Suholitco Artur către Inspectoratul de Poliție Briceni cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată. S-a explicat participanților la proces că declararea acțiunii ca inadmisibilă nu exclude posibilitatea dresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune.

Solicitarea recurentului:

La 12 septembrie 2023 Suholitco Artur a depus recurs împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, solicitând anularea încheierilor.

Termenul de declarare a recursului:

Conform art.242 Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntîrziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Instanța de recurs constată că încheierea din 25 august 2023 a fost expediată recurentului la 28 august 2023 prin scrisoare simplă /f.d.18/, iar potrivit înscrisului de la f.d.19 Suholitco Artur a recepționat încheierea la data de 01 septembrie 2023.

Recursul a fost declarat la 12 septembrie 2023 /f.d.44/ prin intermediul Oficiului Poștal Briceni instanței de nivelul unu, prin urmare, Colegiul Civil conchide că recursul este declarat în termenul stabilit de lege.

Aprecierea instanței de recurs:

Verificând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu încheierea contestată și normele legale relevante speței, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți consideră recursul este inadmisibil, având în vedere următoarele argumente.

Conform art. 241 Codul administrativ, încheierile primei instanţe si ale instanţei de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărîre, în cazurile prevăzute de prezentul cod si de alte legi. Încheierile primei instanţe si ale instanţei de apel care nu se contestă separat cu recurs pot fi contestate odată cu fondul, dacă prezentul cod sau alte legi nu prevăd pentru încheierile judecătoreşti nicio cale de atac. Pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătoreşti se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art. 236 alin. (2) din cap. III din cartea a treia a Codului administrativ indică că, apelul se declară inadmisibil în special când: a) hotărîrea în fond nu poate fi contestată cu apel; b) apelul este depus în mod repetat; c) apelul este depus de o persoană neîmputernicită; d) apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 232 alin.(1); e) motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin.(2); f) cererea de apel nu corespunde cerinţelor stabilite la art.233 alin.(1) şi (2) şi art. 234 alin.(1) şi apelantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanţa de judecată.

Colegiul reţine că legiuitorul prin expresia „în special”, din conţinutul normei art. 236 alin. (2) Codul administrativ, a indicat că temeiurile de inadmisibilitate stipulate nu poartă un caracter exhaustiv, respectiv prin lege, pot fi reglementate şi alte temeiuri care necesită a fi verificate la etapa examinării cererii de recurs.

Potrivit art. 243 lit. a) Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătoreşti, instanţa adoptă una dintre următoarele decizii : declară recursul inadmisibil.

În baza art. 118 alin. (1) din Constituţia Republicii Moldova, procedura judiciară se desfăşoară în limba română.

În conformitate cu art. 9 alin. (1) din Legea nr.514-XIII din 06.07.1995 privind organizarea judecătorească, procedura judiciară se desfăşoară în limba română.

Conform art. 26 Codul administrativ, limba de procedură în faţa autorităţilor publice si a instanţelor de judecată competente este cea prevăzută de legislaţie.

În acord cu prevederile art. 24 Codul de procedură civilă, judecarea cauzelor civile în instanţele judecătoreşti se desfăşoară în limba română.

Colegiul atestă că, din materialele cauzei rezultă că, la data de 1 august 2023 Suholitco Artur a depus cerere de chemare în judecată către Inspectoratul de Poliție Briceni privind constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs reține că prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 s-a stabilit lui Suholitco Artur, termen de 10 zile pentru înlăturarea neajunsurilor și anume pentru a prezenta cererea de chemare în judecată depusă și a înscrisurilor anexate la materialele cererii în conformitate cu prevederile art. 211 și 212 Cod administrativ, traduse în limba română.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul central din 25 august 2023 s-a declarat inadmisibilă spre examinare în ordinea contenciosului administrativ, acțiunea la cererea înaintată de Suholitco Artur către Inspectoratul de Poliție Briceni cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată. S-a explicat participanților la proces că declararea acțiunii ca inadmisibilă nu exclude posibilitatea dresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune

Drept urmare a dezacordului cu încheierile instanței de fond, Suholitco Artur a formulat cerere de recurs.

Instanta de recurs consideră necesar de a declara inadmisibilă cererea de recurs înaintată de Suholitco Artur, or, recurentul a depus cererea de recurs în limba rusă, făcând astfel imposibilă exercitarea controlului legalităţii încheierii recurate de către instanţa investită cu soluţionarea căii de recurs.

Potrivit art. 233 Codul administrativ, cererea de apel trebuie să conţină datele prevăzute la art. 211 alin. (1) lit. a)-d) si să indice hotărîrea care se contestă cu apel. Cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit. Cererea de apel poate cuprinde si alte date importante pentru soluţionarea cauzei, precum si demersurile apelantului. Iar, conform art. 234 Codul administrativ, la cererea de apel se

anexează o copie a hotărîrii contestate si documentele prevăzute la art. 212 alin. (1) lit. c) si d). Apelantul poate anexa la cererea de apel si alte înscrisuri.

În acest sens, Completul de judecată subliniază că, cererea de recurs declarată de către Suholitco Artur, la data de 12 septembrie 2023, nu corespunde prevederilor imperative stipulate la art. art. 233, 234 Codul administrativ, fiind întocmită şi depusă în limba rusă, nefiind însoţită de traducere, făcând astfel imposibilă exercitarea controlului legalităţii încheierii recurate de către instanţa investită cu soluţionarea căii de recurs.

În contextul celor indicate, instanţa de recurs reiterează că, unul din principiile fundamentale ale procesului civil este principiul limbii oficiale de procedură, care este consacrat în art. 118 din Constituţie, coroborat cu art.26 Codul administrativ şi art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească.

Colegiul remarcă că, prin Hotărârea nr.17 din 04 iunie 2018 a Curţii Constituţionale a Republicii Moldova, a fost constatată desuetudinea Legii nr. 3465 din 01 septembrie 1989 cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti.

Curtea Constituţională a notat că, conform art.74 alin. (1) din Legea nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acţiunii sale, tot aşa cum se întâmplă în cazul abrogării ei.

În continuare Curtea Constituţională a relatat că prevederile conţinute în art.118 din Constituţie sunt necesare pentru asigurarea respectării drepturilor şi libertăţilor constituţionale ale cetăţenilor în condiţiile egalităţii depline în faţa legii. Reglementările invocate au fost reluate şi incorporate în textul legilor procedurale, fiind coroborate cu tratatele internaţionale, Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice şi Convenţia pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, care nu impun condiţii privind limba în care se desfăşoară procesul, prezumând că şedinţa de judecată se desfăşoară în limba naţională a statului.

Conform art. 13 din Constituţie, limba de stat a Republicii Moldova este limba română, funcţionând pe baza grafiei latine, care în baza Hotărârii Curţii Constituţionale a Republicii Moldova nr. 36 din 05 decembrie 2013, urmează a fi înţeleasă ca limba română. Caracterul oficial al limbii instituie, obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetăţenilor cu autorităţile statului, în această limbă fiind redactate şi aduse la cunoştinţa publică toate actele oficiale ale statului.

Din cele menţionate, rezultă că, procedura judiciară poate fi efectuată în altă limbă, însă documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu şi în limba de stat. Astfel, cetăţenii care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă în cadrul procedurilor judiciare, chiar şi în ipoteza în care cunosc limba de stat, fiind un beneficiu legal acordat acestora.

Totodată, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor orale desfăşurate în faţa instanţei judecătoreşti, include şi dreptul de a întocmi şi înainta în instanţă acte de procedură sau alte cereri în această limbă.

În aceste condiţii, instanţele de judecată nu se pot preocupa de traducerea cererilor înaintate instanţei (de chemare în judecată, apel sau recurs) dintr-o altă limbă în limba de stat, din simplul considerent că această pretinsă obligaţie depăşeşte cadrul

împuternicirilor de a înfăptui justiţia în mod imparţial şi echidistant. Obligaţia instanţei de judecată este de a asigura participanţii la proces să ia cunoştinţă de actele, de lucrările dosarului şi să vorbească în judecată prin interpret, în cazul când nu cunosc limba de stat.

Din considerentele expuse supra şi având în vedere că, cererea de recurs depusă de către Suholitco Artur împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, nu corespunde prevederilor art. art. 233, 234 Codul administrativ, fiind redactată într-o altă limbă decât limba oficială a procesului şi nu este însoţită de traducere, Colegiul civil reiterează concluzia de a declara recursul ca inadmisibil.

În acelaşi timp, se va reţine că, Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale (CEDO) nu conţine dispoziţii cu privire la limba utilizată în faţa tribunalului, ci impune asigurarea gratuită, atunci când este cazul, a unui interpret.

În cauza *Ivanov v. Finlanda din 29 mai 2002*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, în cazul unei doamne cetăţean rus, care invocase refuzul accesului la un tribunal pentru că îşi formulase cererea în limba rusă şi nu în limbile oficiale din Finlanda - finlandeza şi suedeza - că reclamanta fusese liberă să introducă o nouă acţiune, atât timp cât aceasta era formulată în una din limbile oficiale din Finlanda. Curtea Europeană a notat că, deşi reclamanta nu beneficia de un drept absolut la gratuitatea asistenţei juridice, ea putea solicita subvenţionarea asistenţei, precum şi numirea unui avocat din oficiu care cunoştea una din limbile oficiale şi CEDO nu a considerat că reclamantei i s-a negat accesul la un tribunal, în vederea intentării procedurilor civile.

În ceea ce priveşte proporţionalitatea dintre măsura de restituire aplicată de instanţa de recurs şi scopul legitim urmărit, Colegiul judiciar trebuie să pună în balanţă importanţa interesului general urmărit prin respectarea formei cererii de recurs şi importanţa interesului personal al recurenţilor de a exercita o cale de atac.

În acest sens, instanţa de recurs reiterează că, echilibrul necesar nu va fi realizat dacă recurentul în cauză a fost nevoiţi să suporte „*o sarcină individuală şi excesivă*”.

Cu privire la primul criteriu, instanţa de recurs are în vedere, în mod special, că această obligaţie procedurală constituie o garanţie pentru recurent că el va fi înţeles corect atât de instanţă, cât şi de părţile adverse. O atare ipoteză întăreşte raţiunea potrivit căreia judecătorul şi persoana împotriva căreia a fost intentată o cauză civilă vor înţelege faptele speţei şi, în consecinţă, se va asigura funcţionalitatea principiilor contradictorialităţii şi egalităţii armelor în proces.

Având în vedere cele menţionate, instanţa de recurs consideră că principiile evocate mai sus nu încalcă sau ignoră interesul personal al recurentului. Principiile respective transpun în practică garanţiile unui proces echitabil pentru părţi.

Cu privire la al doilea criteriu, Colegiul civil subliniază că, drepturile procedurale sunt însoţite de obligaţii procedurale (*a se vedea Zubac, ibidem, parag. 93*). Instanţa de recurs reţine că recurentul nu a făcut trimitere la vre-un articol procedural care i-ar permite depunerea cererii de recurs într-o altă limbă decât cea stabilită prin lege, or recurenţii au dreptul de acces la justiţie, însă, simultan, are obligaţia de a se conforma condiţiilor formei şi conţinutului unei cereri de recurs.

În orice caz, limitarea impusă de legislator se compensează prin măsuri eficiente de contrabalansare. Aşadar, recurentul nu a invocat o situaţie personală complicată sau dificilă care ar consta din factori extraordinari, ce ar putea afecta capacitatea sa financiară de a depune cererea de recurs în modul cerut de lege (a se vedea *Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, parag. 43*). În esenţă, el a putut depune cererea de recurs în limba de stat.

În această conjunctură, instanţa de recurs notează că recurentul rămâne liber să declare recurs împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, atât timp cât cererea sa va fi depusă în forma cerută de lege. Or, natura juridică a instituţiei restituirii nu împiedică intentarea repetată a recursului după lichidarea neajunsurilor şi respectarea celorlalte reguli stabilite de lege pentru declararea lui.

În continuare, luând în considerare natura specială a rolului instanţei de recurs, se atestă că recurentul a putut, în mod rezonabil, să prevadă că normele procedurale ce vizează forma cererii de recurs o să fie aplicate exact şi în cazul său. Pe această cale, instanţa de recurs decelează că, avansarea cererii de recurs în limba rusă a fost cauzată în întregime de comportamentul recurentului, fiind încălcate obligaţiile procedurale din articolul 24 Codul administrativ.

În esenţă, omisiunile procedurale ar fi putut fi evitate de la bun început şi, ţinând cont că acestea sunt, în principal, imputabile pentru recurent, consecinţele negative îi revin tot lui (a se vedea *Zubac, ibidem, parag. 121*).

Din această perspectivă, Colegiul constată că, cererea de recurs nu îndeplineşte condiţiile art. 233, 234 Codul administrativ, ceea ce impune sancţionarea acesteia în baza 234 lit. a) Codul administrativ.

În atare condiţie, marja de apreciere nu a fost disproporţionată faţă de obiectivele urmărite enumerate mai sus şi faţă de comportamentul ales conştient de către recurent în privinţa obligaţiei sale procedurale.

Astfel, având în vedere circumstanţele stabilite supra, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți ajunge la concluzia declarării inadmisibile a cererii de recurs declarată de Suholitco Artur împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, din motiv că, cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 233, 234 Codul administrativ.

Totodată, instanţa de recurs consideră necesar de a explica recurentului, prin prisma art. art. 241 alin. (3), 236 alin. (2), 233 alin. (1), 211 alin. (1) şi 207 alin. (4) Codul administrativ, că declararea recursului ca inadmisibil în baza temeiului sus - indicat, nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiaşi recurent cu aceeaşi cerere de recurs.

În conformitate cu prevederile art.243 alin.(1) lit. a) Codul administrativ, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți,-

d e c i d e :

Respinge recursul declarat de Suholitco Artur împotriva încheierilor Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 august 2023 și din 25 august 2023, în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Suholitco Artur către Inspectoratul de Poliție Briceni privind constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecător **Stela Pocopciuc**

Judecătorii **Elena Grumeza** **Natalia Chircu**